

МА ДЗИЕН ОСМОЗЪБ КОРОЯД

Превод от китайски: Стефан Русинов, 2014

chitanka.info

ОСМОЗЪБ КОРОЯД^[0]

Слънцето поруменя и белите облаци се закълбиха нататък. Това беше предвестие за вечерното сияние. Огледах се: наоколо нямаше нито една заснежена планина, а криволичетите контури на билата насреща на нищо не приличаха. Май се налагаше да продължа до платото Янгтанг — много езера, идеални пейзажи за фотографиране, само дето навсякъде се преплитаха реки и често се случваше да попаднеш на място, откъдето не можеш да излезеш. Когато се изкачих на един рид, слънцето вече се беше изтърколило зад хоризонта. Побързах да огледам наоколо под отразения от небето залез — обратният път бе притъмнял, а отпред лежеше платото, потънало в мрак и без следа от огън.

Явно пак щях да ношувам на открито. Спрях да търся светлинка, харесах си едно проветриво място на билото и седнах. Вече бях изял купените от Пелгон бисквити. Измъкнах от джоба си две парчета суха извара, които откраднах от пазара — кисело, не се трае, за малко да ги хвърля. Тази извара е прекалено стипчива за дъвкане и първо трябва да се подържи в устата да омекне — чак тогава се появява вкусът на мляко, вкусът, с който сме свикнали от рождение.

Разстлах спалния чувал преди да задуха вечерният вятър. Пъхнах се вътре с обувките и с лице към небето се замислих над вечната тема — човешкия живот. Нещата, които видях в Тибет, бяха напълно различни от тези във вътрешността на Китай. От една страна, тибетците не приемаха смъртта с тъга, просто смятаха, че умрелият се е преместил в друг свят и толкова. От друга, не разбирах хората, които с часове се кланяха в храмовете и около тях. Откъде такъв страх от наказание?

Огладнях. Струя въздух се разбушува из празния ми стомах, мина през дебелото ми черво и се изниза през ануса.

Обърнах се. Така ми стана по-леко на корема. Взе да застудява. Спомних си предишните нощувки и надигнах глава да определя посоката на вятъра. Добре беше — миризмата ми се носеше от изток на запад. Там имаше река, след това равнина, дори да ме надушеха вълци, нямаше как да минат отсам. Извадих камата от раницата и я вързах за китката си. Почти бях заспал, когато ужасен си представих как ме прегазва як, диво куче отмъква раницата ми, вълк се промъква тихомълком, нахвърля се върху мен и захваща тънкия ми като кибритена клечка врат, няколко недохранени демона от ада ме обграждат и почват да дъвчат ушите, носа и крайниците ми, все едно хрупат ряпа. После се замислих за жените, за топлия мирис в сутиените им.

Забелязах, че отляво на посоката, от която бях дошъл, мъждука съвсем бледа, неподвижна светлина. Бързо извадих фотоапарата, погледнах през визъора и фокусирах: светлината се оказа във формата на отдушник на палатка. Значи намери се място за спане. Изпълях от чувала и пипнешком заслизах по баира. Отне ми повече от два часа да стигна.

Преди да се приближа до палатката, вдигнах малко шум. Нямаше куче, така че отместих вратата. Един старец седеше край огъня. Поздравих на тибетски, той се обърна към мен. Сигурно от многото виране в пламъка отначало не ме видя ясно. Чак когато седнах до огъня, разбра, че съм ханец^[1]. Поусмихна се и ме попита на китайски откъде идвам.

— Тъкмо слизам от баира — отговорих му, — исках да снимам вечерното сияние, вчера бях в Доба.

Каза, че е виждал фотоапарат — едно време поправял месинговия Буда в манастира Сера, където всеки ден идвали другоземци и чужденци. Тогава научил малко китайски.

Свалих раницата си и огледах палатката. Вътре нямаше нищо, а камъните около огъня бяха целите обгорени — тук сигурно често отсядаха пътници. Старецът беше дошъл днес или вчера. Озърнах се и за нещо за ядене, но освен няколкото овчи кожи, върху които седеше, мешката, която беше свалил от коня, и един алуминиев тас, друго не се виждаше.

Попитах го има ли храна. Каза, че няма. Протегнах ръце към огъня. Той взе няколко торни пити, току-що събрани треви и влажни

коренчета, метна ги в огъня и се заприказва с мен. Лошо ми беше от глад, отвърщах му с по едно изречение, замаян. След малко той се изправи, намести колана си и излезе от палатката. Аз си постлах спалния чувал, придърпах една от неговите кожи и легнах. В просъница ми се причуха странни звуци. Отвън се носеше тропот на копита, ритаци бясно в земята. Слисан извадих камата и излязох. Старецът се беше върнал: с лявата си ръка държеше един як за рогата, а дясната бе сложил върху муцуната му. Якът се дърпаше като луд, пристъпих да помогна, но старецът ми викна да не се доближавам. Стисна главата му, издърпа ножа от пояса си, заби го във врата и свали шапката си да поеме кръвта. После пусна главата на яка, който се мяташе диво, и го блъсна. Животното се заклатушка по пътя, откъдето беше дошло. Старецът влезе и ми подаде шапката, пълна догоре с кръв.

— Пий — каза. После седна върху кожата, намери цигари и запали една, докато осмукваше кръвта от пръстите си.

Оставих шапката до себе си и загледах как парата и пяната изчезват. Вече не ми се спеше и докато чаках кръвта малко по малко да се съсири, взех аз да го разговарям.

Оказа се, че е пастир от района на Геуа — преди половин година заминал за Шигатце на поклонение, продал яковете и овцете си и дарил парите на манастира Ташилунпо. Попитах го какво ще прави оттук нататък, той отвърна, че е тръгнал към планината Гангтисе да търси Буда — искал да отиде до езерото Манасаровар^[2], където да измие петте отрови^[3] от себе си. Каза, че имал и дъщеря. Попитах защо дъщеря му не живее с него, а той внезапно замлъкна, очите му зацъкаха. Усетих, че му се пие. Извадих една цигара и му я хвърлих.

След като ми разправи своята история, внезапно си спомних за едно момиче. Но се разколебах и така и не му го споменах. От една страна, не исках да ме разпитва, от друга, се опасявах, че ако узнае какво е станало с дъщеря му, ще полудее.

Разказът му беше горе-долу следният (умишлено пропускам някои незначителни случки и думи):

— Продадох всичкия добитък и отидох в Ташилунпо да се помоля на Буда да закриля дъщеря ми от злочестини и да ни позволи да се съберем с нея на небето. Помолих го да ме закриля, за да стигна благополучно до палата на Кхорло Демчог и да направя четиридесет и

девет обиколки^[4], та да отида на небето... Аз съм виновен за всичко... Мама ме отби чак на четиринайсет. Не знам защо така и не й секна кърмата. Татко го убиха във въстанието през 1959-а. Сега пастирите в района се броят на пръсти, ще видиш, ако отидеш. Всяка година по време на Събора на киселото мляко^[5] и стригането на овцете ходех до Геуа — и там срещях разни жени, но нищо не ставаше, пък така или иначе не можех да се разделя с майка. Тя понякога плачеше, но нямаше как, аз бях мъжът, когото беше отгледала. Откакто татко умря, мама се занимаваше само с мен, даже минаващите пастири вече не поздравяваше. По едно време чух, че в манастира Сера ще поправят месинговия Буда и се възползвах от възможността да се откъсна от нея, заминах за Лхаса. Сецаш се, дъщеря ни по това време беше вече на девет години. Ако разбереше, че сме от една майка — край на живота й... Далеч от дома научих много неща. Никой не знаеше колко съм грешен. Всеки ден след работа се кланях пред входа на голямата зала на храма, да си пречистя душата. Само дете толкова бях свикнал да суча, че през онези няколко години пръстите ми едва не изгниха от смукане.

Спомних си как преди малко облиза кръвта от пръстите си с алчния поглед на бебе. Лицето му беше страшно черно, чорлавата му коса бе вързана с червена връв, върху осветените от огъня слепоочия изпъкваха няколко вени, докато говореше, постоянно размахваше ръце. Върху челото му висеше кичур, който се клатеше заедно с главата му. Гаден ми беше.

— Мислех си, че за пет години съм се пречистил напълно и се върнах вкъщи. Дъщеря ми Метог беше станала на тринайсет. Занесох й дрехи и камски ботуши^[6]. На тринайсет Метог вече сама шиеше престилки. Понякога лягаше в скута ми и ме караше да й реша косата като на момичетата, които бях виждал в Лхаса. За има-няма две години и тя стана жена. Досуц като майка си. Ти не знаеш, ама по пасищата по пладне и жените, и мъжете ходят голи до кръста.

Казах му, че знам. Попитах го:

— Ами майка ти?

— Почина две години след като се прибрах. С Метог често яздохме на един кон и обикаляхме около яковете, гърдите й така се друсаха, че ми причерняваше. Веднъж не издържах, сграбчих една овца и й засуках бозките като луд. Метог ме видя. След това започна да

придърпва ризата си, а като спяхме, вече не се опираше в мен. Взех да пия. Знаех, че старият ми порок пак се обажда... Миналото лято дойде един купувач на леопардови кожи и стари съдове, казваше се Дондруб. Много учен, говореше и китайски, каза, че по-рано работел на щат в Лхаса. А беше лош, та лош, адът го чака него. Донесе неща, които се ползват из почти всички пасища: алуминиеви тенджери, пластмасови кани, цветни конци.

— И се залюби с дъщеря ти ли? — прекъснах го.

— Остави юргана си при дъщерята и вечерта преспяха. Чувах тихите ѝ стонове и ми беше много криво. От друга страна, исках Дондруб да се ожени за нея, иначе можеше да съгреша. Онази вечер пак почнах да си смуча пръстите. Дондруб живя при нас десетина дни, Метог му печеше месо и му носеше пиене. Той ѝ даде две пластмасови шноли и чифт пластмасови гривни. През това време аз всеки ден пасях добитъка, оставях ги сами в палатката. Само че Дондруб ставаше все по-зъл — още нямаше трийсет, а псуваше Метог като дъртак. Ако тя не го харесваше, изобщо нямаше да го търпя. В деня преди да заминат се напих. Не биваше да пия толкова.

Старецът се развълнува, гледаше ме настойчиво.

— Не биваше да пия толкова.

Кръвта сякаш беше изстинала. Изсипах я в дланта си, върнах му шапката, разрязах бучката на две и му подадох половината. Той дори не я погледна, протегна ръка, взе я и с другата почна да я чопли. Задъвка. Стана ми жал за него.

— Дондруб ме напи — неочаквано вдигна поглед към мен.

Ясно ми беше, че лъже. Наведох глава към кръвта в ръцете си. Огънят огряваше отрязаната ѝ страна и ми се стори, че отражението от ножа ми проблесна върху лицето му.

— Сигурно и той е бил пиан. Първо му заръчах хубаво да се грижи за дъщеря ми, защото не ми беше лесно да я отгледам, а той обеща, че ще се отнася добре с нея. После, като ме нарече „татко“, ме досмеша и изтърсих, че Метог е родена от майка ми. Помня, че Метог извика, каза на Дондруб, че говоря глупости. Той обаче много се зарадва, наля ми още. И аз заговорих още по-големи глупости, поисках тая нощ да спя с Метог. Дондруб се съгласи, но Метог се хвърли да ме удря. Дондруб каза: „Ако не спиш с баща си, няма да те взема“, и Метог се сепна... Изтрезнях призори. Осъзнах, че лежа върху Метог.

Че съм излял върху нея всичко, дето бях потискал и натрупал през тези няколко години. Отначало помислих, че е сън и излязох да се изпикая. Като се освестих напълно, се върнах в палатката и видях Метог. Тя придърпа дреха върху тялото си. Излязох, скочих върху коня и препуснах към полята... Когато върху пасището падна слана, потеглих с добитъка към Цала. Знаех, че тя повече няма да ме нарече „татко“ и все пак исках да я намеря. В Цала разпитах; всички казваха, че там нямало такава жена. После в една каруцарска работилница узнах, че преди няколко месеца е идвал търговец на кожа, който водел със себе си жена. Майсторът ме попита дали тая, която търся, не е с лента с огромен тюркоаз на косата си, с кръгло лице и леко подпухнали очи? Каза също, че търговецът постоянно я псувал, по говор звучал като да е от Шигатце. Продадох добитъка и тръгнах натам. Като стигнах, не смеех да кажа, че търся дъщеря си. Намерих много хора на име Дондруб, после срещнах на улицата един търговец на кожи, който познаваше същия, когото търсех, той обаче бил за стока. На десетина километра от Шигатце открих дома му. Метог я нямаше. Разпитах майката на Дондруб, казах ѝ, че идвам от родния край на Метог и имам да ѝ предам нещо. „Онова изчадие ли търсиш? — рече жената. — Отдавна го изпъдих. В моя дом няма място за мръсници. *Ом бур бува сваха*, Авалокитешвара по-скоро да я прати в ада.“ Отидох в манастира Ташилунпо и обикалях няколко дни поред. Другите обикалящи ми разказаха за една жена, нямала и двайсет години, която всички непрокопсаници там вече били минали. Просела от поклонниците, живеела на улицата. Според слуховете била от пасището Геуа. Напълно смахната, често ходела гола. След известно време отдолу така ѝ се вмирисало, че никой вече не щял да я пипне. Старите проклинали баща ѝ. Много тежко ми стана. Почнах всеки ден да се кланям за изкупление, да се моля на Буда да бъде милостив и да ми върне Метог.

Разказа още много неща, но в общи линии положението беше следното: сега искал само да умре. Според слуховете повечето хора, тръгнали да обикалят в Гангтисе, умирали в планината. Колкото повече обиколки, толкова по-високо място на небето. За него нямало никакъв смисъл да остава жив.

Надигнах глава към отдушника, навън вече просветляваше. Стомахът ми още не беше смлял кръвта на яка, а в устата ми се надигаше гаден вкус. Намерих няколко скилидки чесън и ги изядох, за

да потисна смрадта. Искрах да поспя. Старецът се катурна върху овчите кожи, положи глава върху алуминиевия тас и замърмори *ом мани падме хум*^[7]. Цялата палатка вонеше от него.

Легнах и се замислих за момичето, което срещнах в *Баркхор*^[8]: кръгло лице с бузи, поморавели от високопланинския вятър. На главата си не носеше лента с тюркоаз, напротив, косата ѝ приличаше на купчина отрязани опашки от як. Често отместваше един кичур, виснал над челото ѝ. Когато усетеше, че я гледат, вдигаше рязко глава и се усмихваше. Ако не ѝ хвърлеха нещо, се плезеше. Имаше торбички под очите, но погледът ѝ блестеше, когато се смееше. Очите ѝ бяха някак нежни, а устните ѝ изглеждаха алени и меки. Имаше типичната за жените от платата окаяна и простодушна, милостива като ливадите усмивка. Многолюдният пазар, потънал в прахоляк и врява, я затрупваше. Ако не се опираше на един тезгях с месо, щяха да я стъпчат. Челото ѝ се беше покрило с бръчки, сигурно защото често надигаше глава да проси. Ако видеше, че някой спира и я гледа състрадателно, дърпаше лявата си гърда нагоре, превиваше се и я засмукваше, като от време на време повдигаше лице да се усмихне. От редовното смукане зърното ѝ бе станало съвсем кръгло и прозрачно. Няколко кучета търчаха около нея, мушкаха се под тезгяха и чакаха за паднали мръвки.

Когато усетеше, че я гледат, вдигаше рязко глава и се усмихваше. Ако не ѝ хвърлеха нещо, се плзеше.

[0] И това заглавие, както заглавието на цялата книга, има небуквална връзка с текста: цинхайският смърчов („осмозъб“ по народному) корояд действително съществува, но дори не се споменава в разказа. — Б.р. ↑

[1] Хан е най-многочислената етническа група в Китай. — Б.пр. ↑

[2] Едно от свещените езера в Тибет (и най-високото сладководно езеро в света), където поклонници от много страни ходят заради пречистващата му сила. Името му е съчетание от санскритските думи за „съзнание“ и „езеро“, защото, според легендата, индуисткият бог творец Брахма го създал с мисълта си като място за религиозни ритуали за своите синове. — Б.р. ↑

[3] В понятийната система на будизма „отровите“ (клеси/клеши) са онези състояния, които помрачават ума и водят до нередни постъпки. Традиционните пет отрови, наричани още „петте източника на страдание“, са страстта, враждебността, невежеството, гордостта и завистта. — Б.р. ↑

[4] Обикалянето около свято място в будизма е форма на молитва и на медитация. Обикновено се обикаля около храмове, но има и по-сериозни поклоннически обходи — например класическия около връх Кайлаш (владение на божеството Кхорло Демчог), който е дълъг ок. 53 км и изисква дни ходене. — Б.р. ↑

[5] Неколкодневен тибетски празник, честван от XVI в. насам в средата на август: след период на уединение монасите излизат от манастирите, за да се срещнат с миряните, които по традиция ги посрещат с кисело мляко, музика, представления и пр. — Б.р. ↑

[6] Кам — тибетска област със специфичен диалект и характерни шарени носии. — Б.пр. ↑

[7] Ом мани падме хум, или шестсричната мантра — мантра, свързана с Авалокитешвара (неслучайно наричан още Господар на шестте срички), чието повтаряне е една от най-разпространените молитвени практики в тибетския будизъм. — Б.пр. ↑

[8] Квартал в Лхаса, една от основните туристически забележителности на града, както и традиционно място за ритуално обикаляне: преходът (Баркхор-кора) е около километър дълъг и минава около най-значимия за тибетците храм — Джокханг. — Б.р. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.